

Jaaroverzicht 2008 Wandelpatform-LAW

Werken aan wandelen

Stichting Wandelpatform-LAW is een professionele organisatie en het expertisecentrum op het gebied van wandelen en belangenbehartiging. Samen met twaalf aangesloten organisaties en honderden vrijwilligers zorgen wij ervoor dat u zich overal in Nederland te voet kunt verplaatsen. In 2008 timmerden wij in letterlijke en figuurlijke zin aan de weg: 550 kilometer van het landelijk routenetwerk onderging een reconstructie. In dit jaarverslag leest u er alles over.

Het Wandelpatform-LAW is merkhouders van de Lange-Afstand-Wandelpaden. Het ministerie van LNV heeft het Wandelpatform aangewezen als coördinator van de landelijke wandelroutestructuur. We concentreren ons op vijf kernactiviteiten:

1. Ontwikkelen en beheren van een netwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden.
2. Behartigen van de belangen van wandelaars in Nederland.
3. Fungeren als overlegplatform voor verschillende wandelgroeperingen.
4. Expertise- en adviescentrum op wandelgebied.
5. Bevorderen van het wandelen in het algemeen.

Een belangrijk deel van onze werkzaamheden vloeit voort uit het Meerjarenprogramma Landelijke Wandelroutestructuur 2007-2013, opgesteld door de provincies in het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Ons werk bestrijkt een breed terrein: van reconstructie, publicatie, netwerkbeheer van de landelijke wandelroutestructuur tot promotie en kenniscoördinatie van wandelen in het algemeen. Daarnaast voeren we diverse projecten uit, zoals de NS-wandeltochten, ontwikkeling van Streekpaden, Boerenlandpaden en Ommetjes.

Het Wandelpatform wil wandelen in Nederland de plaats geven die het verdient: een goede mogelijkheid om overal te voet op pad te gaan. Omdat vrijwel alle Nederlanders wandelen, omdat wandelen gezond en leuk is en het bijdraagt aan een duurzame samenleving.

LAW-wandelnetwerk

Het LAW-wandelnetwerk wordt voortdurend getoetst aan kwaliteitscriteria zoals toegankelijkheid, belevingswaarde, verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Doel is om de kwaliteit van de Lange-Afstand-Wandelroutes te verbeteren en te borgen. Het landelijk netwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW's) is herkenbaar aan de wit-rode en geel-rode markering. Wit-rood voor de landelijke paden en geel-rood voor de regionale paden. In totaal hebben deze paden een lengte van 8025 km. Enkele LAW's zijn onderdeel van een Europese wandelroute. Onder de regie van het Meerjarenprogramma ILG 2007-2013 wordt ieder jaar een aantal kilometers van de wit-rood gemarkeerde LAW's gereconstrueerd. De verbeterde routes staan beschreven in nieuwe gidsen met actuele kaarten. De naam LAW en de wit-rode en geel-rode markeringen zijn geregistreerde merken.

Ook in 2008 zijn er nieuwe gidsen verschenen; u leest er straks meer over. En onze nieuwe website is gelanceerd: alle routes, die voortaan in GIS (Geografisch Informatie Systeem) staan, zijn duidelijk weergegeven op de site. Naast de LAW's is het Wandelpatform actief in een groot aantal netwerken, zowel op provinciaal, landelijk als Europees niveau.

Belangenbehartiging

Speerpunt van de belangenbehartiging is een zo groot mogelijke toegankelijkheid voor de wandelaar in Nederland en een hoge kwaliteit aan wandelplezier. Daarom zijn er in de provincies diverse wandeloverleggen actief op het terrein van de belangenbehartiging. Ze spelen een belangrijke rol bij de beleidsbeïnvloeding van overheden. Het Wandelpatform ondersteunt initiatieven en is actief betrokken bij het verbeteren van de wandelbaarheid in ons land. Via het Meldpunt Wandelen op onze website leveren ook wandelaars nuttige informatie over knelpunten die zij op hun route zijn tegengekomen.

Reconstructies

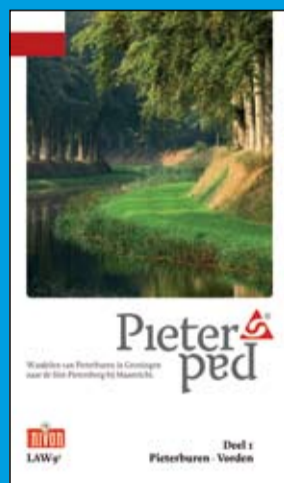
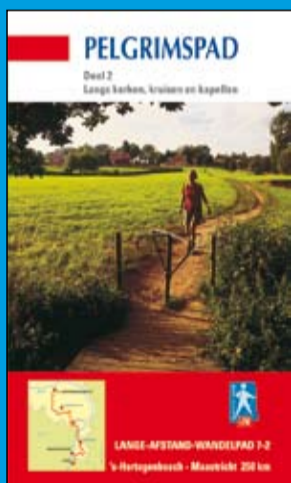
In 2008 hebben medewerkers en vrijwilligers een topprestatie geleverd: 550 km van de landelijke wandelroutestructuur ging op de schop. Onderstaande tabel geeft de reconstructie en kwaliteitsverbetering van de betreffende routes met kilometrage weer. We streven ernaar om 3948 kilometer Lange-Afstand-Wandelpad te reconstrueren tussen 2007 en 2013.

Overzicht aantal kilometers reconstructies LAW's in 2008

	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Nrd-Holland	Zd-Holland	Nrd-Brabant
LAW 9-1 Pieterpad	43 km	84 km	79 km	22 km				
LAW 3-2 Marskramerpad deel 2			5 km	72 km	22 km			
LAW 1-3 Floris V-pad					42 km	27 km	101 km	52 km

Publicaties

In het kader van het Meerjarenprogramma Landelijke Wandelroutestructuur provincies/ILG verschenen in 2008 drie nieuwe wandelgidsen over gereconstrueerde routes. Bij uitgeverij Wandelplatform-LAW: Pelgrimspad deel 2 (LAW 7-2); bij uitgeverij Nivon: Maarten van Rossumpad (LAW 4) en Pieterpad deel 1 (LAW 9-1). Alle drie de gidsen zijn aanmerkelijk verbeterd. Zo loopt de hoofdroute van het Pelgrimspad deel 2 nu van de Sint-Jan in 's-Hertogenbosch naar de Sint-Servaas in het centrum van Maastricht. Het Maarten van Rossumpad struikt voortaan door nieuwe natuur van de uiterwaarden. En het Pieterpad voert over minder asfalt. De gidsen kwamen tot stand met subsidies van de provincies Noord-Brabant en Limburg (Pelgrimspad deel 2), Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Utrecht (Maarten van Rossumpad), Groningen, Drenthe, Overijssel en Gelderland (Pieterpad deel 1).

Het Nivon verzorgde een herdruk van het Noaberpad (LAW 10) en bij het Wandelplatform verscheen een herdruk van het Lingepad (LAW 6-2).

In samenwerking met Bureau Hanzesteden, Nationaal Landschap IJsseldelta en de provincies Gelderland en Overijssel verscheen de nieuwe gids Hanzestedenpad. Dit Streekpad 11 is toegespitst op de verbinding tussen de Hanzesteden en het IJssellandschap. Vrijwilligers van de werkgroep Hanzestedenpad ontwikkelden 200 kilometer extra aan dagtochten.

In opdracht van de provincie Noord-Holland ontwikkelt het Wandelplatform voor het project de Stelling van Amsterdam een nieuwe wandelroute en -gids over dit UNESCO-monument.

Netwerkbeheer en vrijwilligersmanagement

Het netwerkbeheer van alle LAW's is een continue activiteit. Denk aan het ontwikkelen van handboeken, instructies en het garanderen van de kwaliteit van de bewegwijzering op handwijzers. Bij de werkzaamheden aan LAW's zijn veel vrijwilligers actief die afkomstig zijn uit bij het Wandelplatform aangesloten organisaties. Het gaat om padcoördinatoren en padwerkgroepen, markeerders en veldwerkers, serviceteam handwijzers, meldpunt wandelen en wandelpost en de honorair medewerkers op het kantoor in Amersfoort. Vrijwilligers zijn de onmisbare schakel in het wandelnetwerk. Ook in 2008 bezochten ze diverse instructiebijeenkomsten en kadertrainingen van het Wandelplatform:

- Bijeenkomst van veertig padcoördinatoren die het werk aan een LAW coördineren. Omdat landelijke, provinciale en plaatselijke overheden LAW's steeds serieuzer nemen, breiden de taken van een padcoördinator zich uit en wordt het ondersteunen van hun werk nog belangrijker.
- Training en Introductiedag voor Veldmedewerkers. Twaalf nieuwe vrijwilligers kregen instructie over het markeren, het maken van een goede routebeschrijving en het leggen van contacten met overheid en natuurorganisaties.
- De Wandeloverlegdag voor vrijwillige medewerkers van wandeloverleggen stond in het teken van infrastructurele barrières voor wandelaars. Dertig vrijwilligers bezochten de bijeenkomst met lezingen.
- De Medewerkersdag – 11 oktober in Utrecht – werd bezocht door 120 medewerkers. 's Ochtends konden ze deelnemen aan workshops. 's Middags werd er gewandeld in en rondom de stad Utrecht, onder leiding van bureaumedewerkers en vrijwilligers van het project Utrecht te Voet.

Zomer 2008 verscheen het nieuwe instructieboekje 'Alsmar recht door – Handleiding routebeschrijving'. Aan de hand van foto's en illustraties wordt helder uiteengezet hoe je een goede routebeschrijving maakt. Deze uitgave kwam tot stand dankzij de inzet van vrijwilligers en bureaumedewerkers van Nivon en Wandelplatform.

Promotie en onderzoek

Om de bekendheid van het LAW-netwerk te vergroten en het gebruik ervan te stimuleren, onderneemt het Wandelplatform diverse promotionele activiteiten. Publicatie van de nieuwsbrief Lopende Zaken (viermaal per jaar) en deelname aan de Fiets- en Wandelbeurs (2-3 februari) zijn daar voorbeelden van. Op de beurs zette het Wandelplatform met het 'Beurspad' een ludieke actie op touw. Een wit-rood gemarkeerde slalom ging dwars over de beurs langs diverse aangesloten organisaties van het Wandelplatform. Met een knipkaart in de hand kon de bezoeker wandelen van stand naar stand. Tegen inlevering van een volle knipkaart kreeg de 'Beurspad'-wandelaar gratis de Overzichtskaart Lange-Afstand-Wandelpaden. Met zo'n 700 knipkaarten was de actie zeer geslaagd.

In 2008 startte bureau Trendbox in opdracht van het Wandelplatform het markt-

Jubileumbijeenkomst Pieterpad op 25 oktober bij kasteel Vorden. V.l.n.r.: Wim van der Ende (Nivon-werkgroep Pieterpad), mw. Joan Stam (burgemeester De Marne, w.o. Pieterburen), commissaris van de koningin van Gelderland dhr. Clemens Cornielje, Henk Aalderink (burgemeester Bronckhorst, w.o. Vorden), Maarten Goorhuis (voorzitter Nivon-werkgroep Pieterpad) met de vernieuwde gids in hun handen.

onderzoek De Wandelmonitor. De resultaten van dit onderzoek zullen richting geven aan het marketing- en organisatiebeleid voor de komende jaren. Eind 2008 is de nieuwe website gelanceerd: de site heeft een complete gedaanteverwisseling ondergaan. Dankzij nieuwe technische mogelijkheden geeft de website een completer en aantrekkelijker beeld van onze activiteiten. De meest in het oog springende vernieuwing is de Google Mapskaart met digitale routelijnen van LAW's, Streekpaden en NS-wandelroutes.

Nieuw is ook de webwinkel met alle te bestellen uitgaven. Kijk voor het verrassende resultaat op www.wandelnet.nl.

Kennis coördinatie

Het Wandelplatform en het Fietsplatform werken samen in het kennis- en informatiepunt. In 2008 is de ICT infrastructuur verbeterd op het gebied van het Geografisch Informatie Systeem (kortweg GIS) en de interne en externe communicatie. Diverse databasebestanden kunnen voortaan in de projecten en het kennisinformatiepunt worden geüniformeerd. Het betreft zowel fiets- als wandelroutes en draagt bij aan een kwalitatief hoogwaardige wandel- en fietsroute-structuur. Het kennis- en informatiepunt adviseert en ondersteunt projecten op het gebied van toegankelijkheid.

Belangenbehartiging

Het Wandelplatform behartigt de belangen van wandelaars en beheert het Meldpunt Wandelen. Belangrijke taak is het alert volgen van overheidsbeleid met directe relevantie voor de 'wandelbaarheid' van Nederland. Vergroten van de toegankelijkheid van terreinen van waterschappen biedt veel kansen voor nieuwe wandelmogelijkheden. In 2008 hebben er bijeenkomsten van provinciale overleggen plaatsgevonden in Gelderland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. In de overige provincies wordt gewerkt met contactpersonen.

Het Wandelplatform heeft aan diverse overheden adviezen verstrekt. Zo is in het kader van de Agenda Toegankelijkheid advies uitgebracht aan het Ministerie van LNV. Ook in 2008 pleitten we voor verbetering en modernisering van de Wegenwet uit 1930. De oude, papieren kaarten zouden digitaal beschikbaar moeten zijn. En in het veld zou direct duidelijk moeten zijn dat je met een openbare weg te doen hebt. Het bordje 'public footpath' in Engeland is daar een mooi schoolvoorbeeld van. In Heerhugowaard heeft de gemeenteraad in november besloten dat de Zwarte-weg, een wandelverbinding in de kop van Noord-Holland, open blijft. Een positief besluit, dat mede te danken is aan de inspanningen van het Wandeloverleg Noord-Holland. Diezelfde maand heeft het Wandelplatform beroep aangetekend tegen het besluit van de gemeente Harenkarspel om het wandelpad over de Schagerwaardkade aan de openbaarheid te onttrekken. Deze actie van de gemeente staat haaks op het beleid om het platteland beter toegankelijk te maken voor wandelaars.

Projecten

Boerenlandpaden

In de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Gelderland en Noord-Holland zette het Wandelplatform ongeveer dertig kilometer boerenlandpaden uit.

Een deel van deze paden komt voort uit de door voormalig minister Veerman in 2006 ingestelde pilot Boerenlandpaden. In het kader van het ILG worden de nieuwe boerenlandpaden nu gefinancierd door provincies. De begrote 125 kilometer nieuw boerenlandpad werd, vanwege de trage afwikkeling van subsidies, helaas niet gehaald.

Infrastructurele barrièrevorming en recreatie

Het Wandelplatform zet zich binnen dit project in om barrières voor wandelaars, fietsers en hippische sporters te voorkomen. Het Programma Verbetering Veiligheid Overwegen (PVVO) voorziet in maatregelen tegen barrièrevorming bij overwegen. Maar aandacht is er ook voor andere grootschalige infrastructures zoals provinciale wegen, rijkswegen en waterlopen. Op aandringen van de Tweede Kamer heeft minister Eurlings van Verkeer en Waterstaat de deelnemers aan het project gevraagd advies uit te brengen aan ProRail over voorgenomen sluiting van overwegen (zie ook: www.overbruginfra.nl).

Overall in Nederland worden van overheidswege wegen 'duurzaam veilig' gemaakt. Vaak staat de auto(mobilist) daarbij centraal. Kleine wegwijzingen worden bijvoorbeeld opgeheven omdat ze te gevaarlijk zijn. Het Wandelplatform wil dit voorkomen, want wandelaars worden daar de dupe van. In het rapport "Infrastructuren: levensaderen van de samenleving" (Ir. J.L.M. van der Voet, 2008) staan analyses en aanbevelingen die ruimte en doorgang bieden aan langzaam verkeer: wandelaars, voetgangers, fietsers en (ruiters). U kunt het rapport downloaden via www.overbruginfra.nl/publicaties.

NS-wandeltochten

In opdracht van de Nederlandse Spoorwegen (NS) ontwikkelt en beheert het Wandelplatform 46 NS-wandeltochten van station naar station. Er zijn 38 eendaagse en 8 tweedaagse tochten. In 2008 zijn vier nieuwe wandelroutes verschenen: Boonervliet (Vlaardingen West – Maassluis), Laag Soeren (Dieren – Brummen), Zandenbos (rondwandeling Nunspeet) en Hunzedal (Gieten – Emmen). De NS-wandeltochten Kampina, Laag-Soeren, De Vuursche en Wekeromse Zand zijn beschikbaar als GPS-route. Vier NS-wandeltochten zijn geselecteerd voor Nordic Walking: Hondsrug, De Horsten, Lange Duinen en Strabrechtse Heide. Op de website www.eropuit.nl vindt u tips voor dagjes uit, activiteiten en evenementen. Ook de NS-wandeltochten zijn hier te downloaden, net als op www.wandelnet.nl.

Ommetjes

In samenwerking met Stichting Landschapsbeheer en de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen ging in 2008 het Ommetjesproject van start. We streven naar dertig Ommetjes in tien provincies (drie per provincie) in 2010.

Congres Ruim baan voor de Ommetjesmaker

Het Wandelplatform is lid van de Habitatcoalitie. Wandelen begint volgens deze coalitie bij de voordeur. Vanuit deze gedachte organiseerde de Habitatcoalitie op 6 november het congres 'Ruim baan voor de ommetjesmaker'. Het

Wandelplatform droeg bij aan de organisatie en verzorgde een workshop. Minister Gerda Verburg van het Ministerie van LNV opende het congres. Ze ziet graag dat er in Nederland een netwerk ontstaat van ommetjes, die wijken onderling met elkaar verbindt, maar ook stad en platteland. Zonder dat wandelaars moeten slalommen tussen auto's, trams, hondenpoep en fietsers. Amsterdamse wethouder Marijke Vos pleitte voor ruimte in de straat voor voetgangers, een kwalitatief goede openbare ruimte en zo min mogelijk barrières (www.ommetjes.nl).

Wandelplatform: de organisatie

Het Wandelplatform-LAW heeft twaalf aangesloten organisaties: Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB, Nivon Natuurvrienden, Nederlandse Wandelsport Bond (NWB), KNBLO-Wandelsportorganisatie Nederland, Nederlandse Toeristen Kampeerclub (NTKC), Scouting Nederland, Stayokay, Stichting Op Lemen Voeten, TeVoet (Vereniging van wandelaars), Vereniging Vrienden van de Voetveren, Veilig Verkeer Nederland en de Nederlandse Klim- en Bergsportvereniging (NKBV). Zij dragen bestuurskandidaten voor aan de Vereniging van Aangesloten Organisaties (VAO). De VAO is klankbord voor het bestuur en adviseert over het beleid. Tweemaal per jaar komen vertegenwoordigers van deze organisaties bijeen.

Het bestuur bestaat uit vijf leden en twee adviseurs. De directeur adviseert het bestuur.

De Routecommissie adviseert over Lange-Afstand-Wandelpaden en nieuwe voorstellen voor routeontwikkeling. Advies over de vergroting van de wandelbaarheid van Nederland is er ook vanuit de Stuurgroep Belangenbehartiging en de Provinciale Wandeloverleggen. De Werkgroep Europa onderhoudt contacten met directe buurlanden en adviseert over beheer en ontwikkeling van Europese LAW's. Op het bureau werken veertien medewerkers aan het landelijk wandelnetwerk en de belangenbehartiging.

Donateurs

Het Wandelplatform is voor haar inkomsten grotendeels afhankelijk van subsidies. Daarnaast zijn er inkomsten uit de verkoop van gidsen, projecten en donaties. Eind 2008 telden we 6950 donateurs. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2007.

Een donateur of 'Vriend of Vriendin van de Stichting' ontvangt vier keer per jaar de nieuwsbrief Lopende Zaken en krijgt automatisch de nieuwste folder en de overzichtskaart thuisgestuurd. Donateurs hebben recht op 10% korting op LAW-gidsen.

Over de grens

Door het lidmaatschap van de European Ramblers Association en door samenwerking met diverse collega-organisaties in de nabije Europese buurlanden oefent het Wandelplatform invloed uit op het Europese wandelen. Bestuur, directie en staf zijn actief in diverse commissies en fora. Wij werken mee aan Europese wandelprojecten zoals de North Sea Trail. In 2008 is gestart met de besprekingen over een nieuw Europees project 'Coast A Live'. Bij de jaarlijkse bijeenkomst van de European Ramblers Association (eind september) in Tsjechië waren twee afgevaardigden vanuit het Wandelplatform aanwezig: Rob Franssen (bestuurslid Wandelplatform en lid ERA-presidium) en Anja van Kooten Niekerk (directeur).

Financiën

Stichting Wandelplatform-LAW sloot het jaar 2008 af met een positief saldo van € 197.310. In het kader van het Meerjarenprogramma Investing Landelijk Gebied is het Wandelplatform vanaf 2007 doorlopend aan het werk aan het landelijk netwerk. Vele projecten hierbinnen hebben een meerjarig karakter en overstijgen dus het boekjaar.

Het resultaat (€ 197.310) is als volgt bestemd:

- Toevoeging risicoreserve € 126.789
- Toevoeging egalisereserve subsidies € 70.521

Lasten	2008	2007	Baten	2008	2007
Personeelskosten	373.651	423.551	ILG-bijdrage	471.233	642.648
Huisvestingskosten	29.738	21.287	Bijdrage LNV	0	276.166
Bureaukosten	56.876	54.633	Bijdrage landelijke overheid	39.565	0
Kosten vaste activa	53.061	44.648	Bijdrage provincies	57.588	59.487
Dir. kosten projecten	300.657	338.381	Bijdragen gemeenten/overig	58.710	91.203
Dotatie voorzieningen	0	342.943	Bijdrage organisaties	10.707	10.802
Overige lasten/doorbel. onderhanden proj.	6.967	9.066	Verkoop gidsen/kaarten	128.342	116.256
			Opbrengst NS-project (incl. GPS)	79.550	94.936
			Overige eigen inkomsten	172.565	137.065
			Vrijval egalisereserve	0	64.547
Nadelig/voordelig saldo	197.310	258.601			
Totaal	1.018.260	1.493.110		1.018.260	1.493.110

Aangesloten organisaties Wandelplatform eind 2008

Bestuur

- A. de Jong, voorzitter
- R.H.J. Franssen, secretaris/penningmeester
- Mevr. F.D. van Baak-van der Wal
- H.J.M. Benschop
- Mevr. Chr. Stigter

Adviseurs

- Paul Akkerman namens provincies en IPO (Interprovinciaal Overleg)
- Hubert Yseboodt, Grote Route Paden, België

Colofon

Dit jaaroverzicht 2008 is een uitgave van Stichting Wandelplatform-LAW. Op www.wandelnet.nl staat een aanvullend bestand met achtergrondinformatie.

Fotografie

Ad Snelderwaard, behalve pag. 1 (onder), pag. 2. (rechtsboven), pag. 3 (linksboven), pag. 4 (onder): Sietske de Vet. Pag. 2 Pieterpad: Michiel Wijnbergh.

Wandelplatform-LAW
Postbus 846, 3800 AV AMERSFOORT
Tel. (033) 465 36 60
slaw@wandelnet.nl
www.wandelnet.nl

